

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 20 . 7 . 1972 - Sayı : 14251)

No.
1602

Kabul tarihi
4 . 7 . 1972

BİRİNCİ BÖLÜM KURULUŞ

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi

MADDE 1. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş bağımsız bir yüksek mahkemedir.

Teşkilât

MADDE 2. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin teşkilâtı Millî Savunma Bakanlığı kuruluş ve kadrolarında gösterilir.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi personeli

MADDE 3. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi personeli şunlardır :

- a) Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, İkinci Başkanı, Başkanunsözcüsü, Daire Başkanları, üyeler ve Genel Sekreter;
- b) Başkanunsözcüsü Başyardımcısı ve Kanunsözcüleri;
- c) Genel Sekreterlik ve Sekreterlik personeli;
- d) Daire Müdürlüğü, Tasnif ve Yayın Bürosu personeli;
- e) Kadroda gösterilen diğer personel.

Teminat

MADDE 4. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin Başkanı, İkinci Başkanı, Başkanunsözcüsü, Daire Başkanları ve üyeleri; Askerî Yüksek İdare Mahkemesi hâkimleri olarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının kendilerine sağladığı teminat altında hizmet görürler.

Organlar

MADDE 5. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin organları şunlardır:

- a) Daireler;
- b) Daireler Kurulu;
- c) Başkanlar Kurulu;
- d) Yüksek Disiplin Kurulu;
- e) Genel Kurul.

Genel Sekreterlik ve kalemler

MADDE 6. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulunun, hâkim sınıfından olan üyeleri arasından seçeceği bir üye, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Genel Sekreterliği görevini yapar.

Genel Sekreter, İkinci Başkanlığa bağlıdır.

Genel Sekreterliğe yeteri kadar yardımcı personel verilir. Ayrıca Başkanunsözcülüğünde, Daireler Kurulunda ve dairelerde yazı ve sair işlemleri yürütecek birer kalem teşkilâtı kurulur.

İKİNCİ BÖLÜM

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi üyelerinin nitelikleri, seçimleri ve atanmaları

Üyelerin nitelikleri

MADDE 7. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin üyeleri; emsaline nazaran hizmetin gerektirdiği üstün bilgi ve tecrübeye sahip;

- a) General, amiral ve albay rütbesindeki subaylarla,
- b) En az albay rütbesinde birinci sınıf askerî hâkimler arasından seçilirler.

Üyelerin Seçimi

MADDE 8. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin askerî hâkim sınıfından olan üyeleri, Genel Kurul tarafından üye tamsayısının salt çoğunluğu ile her boş yer için gösterilecek üç aday arasından Cumhurbaşkanınca seçilir.

Hâkim sınıfından olmayan general ve amiraller ile albaylar Genelkurmay Başkanlığınca her boş yer için gösterilecek üç misli aday arasından Cumhurbaşkanınca seçilir.

Atanma

MADDE 9. — 8 nci maddeye göre seçilen üyeler arasından, rütbe ve kıdem sırasına göre, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına, ikinci Başkanlığına, Başkanunsözcülüğüne ve üyeliklere, Millî Savunma Bakanı ve Başbakanın imzalyacağı ve Cumhurbaşkanının onaylayacağı kararname ile atama yapılır.

Atamalar Resmî Gazetede yayınlanır.

Daire üyelerinin en kıdemlileri o Daire Başkanlığı görevini yapar.

İkinci Başkan ile Başkanunsözcüsünün askerî hâkim sınıfından olması şarttır.

Görev Süresi

MADDE 10. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin askerî hâkim sınıfından olmayan üyelerinin görev süresi en az üç yıldır.

Başkanunsözcüsü Başyardımcısı ve Kanunsözcülerinin nitelikleri ve atanmaları

MADDE 11. — Başkanunsözcüsü Başyardımcılığına ve Kanunsözcülüklerine genel atama şartları da dikkate alınarak bu hizmetin gereklerine uygun tecrübe ve nitelikleri haiz askerî hâkimler atanır.

Bu maksatla Başkanunsözcüsü tarafından boş yerlerin üç katı olarak aday gösterilir.

Bu görevde geçen süreler, hâkimlik hizmetinden sayılır.

İdare Personelinin nitelikleri ve atanmaları

MADDE 12. — İdari hizmetlerle ilgili görevlerde çalıştırılacak personelin atanmaları, hizmet ihtiyacı ve gereklerine uygun olarak özel kanunlarına göre yapılır.

Başkanlara ve Başkanunsözcüsüne vekâlet

MADDE 13. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığının boşalması, Başkanın izinli olması veya mazereti hallerinde ikinci Başkan; ikinci Başkan da yoksa, en kıdemli Daire Başkanı Başkana vekâlet eder.

İkinci Başkanlığın boşalması veya İkinci Başkanın izinli olması veya mazereti hallerinde, kendisine üyelik sıfatını haiz en kıdemli askerî hâkim vekâlet eder.

Aynı sebeplerle Daire Başkanlıklarına, o dairenin en kıdemli üyesi vekâlet eder.

Başkanunsözcüsüne, Başkanunsözcüsü Başyardımcısı; Başyardımcının da mazereti hallerinde Kanunsözcülerinden en kıdemlisi vekâlet eder. Ancak bu sıfatla, Genel Kurul ve Yüksek Disiplin Kuruluna katılamaz.

Boşalan Başkan ve üyeliklere bir ay içinde 8 ve 9 ncu maddeler gereğince seçim ve atamalar yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Organların Kuruluşu

Daireler

MADDE 14. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi üç daireye ayrılır.

Her daire, çoğunluk askerî hâkim sınıfından olmak üzere bir başkan ve 7 üyeden kurulur.

Çoğunluk askerî hâkim sınıfından olmak üzere dairelerde görüşme sayısı beştir. Kararlar çoğunlukla verilir.

Üyelerin dairelere ayrılmaları

MADDE 15. — Üyeler Başkanlar Kurulunun kararı ile dairelere ayrılırlar ve hizmetin icaplarına göre, daireleri aynı suretle değiştirilebilir.

Dairelerde meydana gelecek noksanlar diğer dairelerden üye alınmak suretiyle tamamlanır. Bu üyeler Başkanlar Kurulunun kararı ile önceden saptanır.

Daireler Kurulu

MADDE 16. — Daireler Kurulu, ikinci Başkanın başkanlığında, her dairenin başkan ve üyeleri arasından, en kıdemli ikişer askerî hâkim ile askerî hâkim sınıfından olmayan en kıdemli birer üye olmak üzere 10 kişiden kurulur.

Üyelerden birinin özürü halinde kendi daire ve statüsünden en kıdemli üye kurula katılır.

Daireler kurulunda kararlar oy çokluğu ile verilir.

Oylarda eşitlik halinde başkanın bulunduğu tarafın oyu geçerli sayılır.

Başkanlar Kurulu

MADDE 17. — Başkanlar Kurulu, Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin Başkanı ile ikinci Başkan ve Daire Başkanlarından kurulur. Başkan, İkinci Başkan ve Daire Başkanlarından birinin katılmamaları halinde, vekilleri toplantılarda bulunur.

Başkanunsözcülüğünü ilgilendiren işler ile kurulca müzüm görülen diğer işlerin görüşülmesinde, Başkanunsözcüsü veya katılmaması halinde vekili toplantılara katılır ve oy kullanır.

Kararlar oy çokluğu ile verilir.

Oylarda eşitlik halinde, Başkanın bulunduğu tarafın oyu geçerli sayılır.

Yüksek Disiplin Kurulu

MADDE 18. — Yüksek Disiplin Kurulu, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, İkinci Başkanı, Başkanunsözcüsü ve daire başkanlarından kurulur.

Kurulun toplanma yeter sayısı altıdır. Kararlar oy çokluğu ile verilir. Kurula sevk edilenler ile bunlardan daha kıdemsiz olan üyeler görüşmelere katılamaz. Kıdemsiz olanların katılmaması

sonucu, Kurul üye sayısı üçten az olursa, konu Genel Kurulda incelenir. Genel Kurulun kararı kesindir.

Kurulun yazı işlerini Genel Sekreter yürütür.

Genel Kurul

MADDE 19. — Genel Kurul; Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, İkinci Başkanı, Başkanunsozcüsü, Daire Başkanları ve üyelerin tamamından kurulur.

Bu kanunun 32 ve 33 ncü maddesi gereğince yapılan toplantılara hakkında soruşturma açılma isteminde bulunan üye katılamaz.

Genel Kurul üye tamsayısının beşte dördü ile toplanır.

Kararlar oy çokluğu ile verilir. Oylarda eşitlik halinde Başkanın bulunduğu tarafın oyu geçerli sayılır.

Kurulun yazı işlerini Genel Sekreter yürütür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin ve organlarının görevleri

Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin görevleri

MADDE 20. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, Türk Ulusu adına, asker kişileri ilgilendiren ve askerî hizmete ilişkin idari eylem ve işlemlerle doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetimini ve diğer kanunlarda gösterilen görevleri yapar.

Bu kanunun uygulanmasında asker kişiden maksat, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askerî memur, astsubay, askerî öğrenci, er ve erbaşlar, uzman çavuş ve uzman jandarma çavuşlar ile sivil memurlardır.

İdari uyuşmazlıklar ve dâvalar

MADDE 21. — Askerî kişilerle ilgili olan aşağıda yazılı idari uyuşmazlıklar ve dâvalar doğrudan doğruya ve kesin olarak Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde çözümlenir ve karara bağlanır.

a) Yirminci maddede belirtilen asker kişileri ilgilendiren ve askerî hizmete ilişkin idari eylem ve işlemlerden dolayı; yetki, sebep, şekil, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından bahsile menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılacak iptal dâvaları, aynı idari eylem ve işlemlerin haklarını ihlâl etmesi halinde açılacak tam yargı dâvaları, (Disiplin suç ve tecavüzlerinden ötürü disiplin âmirlerince verilen cezalar hariç),

b) Adalet Mahkemeleri ile askerî mahkemelerde görülmekte olan bir dâvada, bu dâva ile ilgili askerî nitelikteki bir idari işlemin anlamı veya şümulünün tâyini hususunda çıkacak uyuşmazlıkların halli için mahkeme kararı üzerine açılacak dâvalar.

Birinci Dairenin görevleri

MADDE 22. — Birinci Daire; asker kişilerin atanma, yer değiştirme, nasıp, sicil, kademe ilerletilmesi, terfi, aylık, yolluk ve kanunlardan doğan hak ve menfaatlerine ilişkin uyuşmazlıkları ve dâvaları çözümler.

İkinci Dairenin görevleri

MADDE 23. — İkinci Daire; asker kişilerin emeklilik, mâlûliyet, istifa, hizmet yükümlülüğü, askerî akademiler ile diğer askerî öğrenci ve yedek subay işlemlerine ilişkin uyuşmazlık ve dâvaları çözümler.

Üçüncü Dairenin görevleri

MADDE 24. — Üçüncü Daire, a) Asker kişileri ilgilendiren ve askerî hizmete ilişkin idari eylem ve işlemler nedeniyle açılacak tam yargı dâvalarına,

b) Askerî hizmetin ifası dolayısıyla askerî görevin kural ve gereklerine uyulmadığı iddia edilerek üçüncü şahıslar tarafından asker kişileri aleyhine şahsi kusur isnadı ile açılacak tam yargı dâvalarına,

c) Diğer dairelerin görevleri dışında kalan dâvalara bakar.

Bir kısım işlerin diğer dairelere verilmesi

MADDE 25. — Dairelerin işlerinde, birbirine nazaran nisbetsizlik görülürse, Başkanlar Kurulu kararı ile bir dairenin görevine giren işlerden, belirli konulara ilişkin olanlar diğer daireye verilebilir.

Bu husustaki kararlar Aralık ayı başında verilir. Aynı ay içinde Resmî Gazetede yayınlanır ve yeni takvim yılında uygulanır.

Daireler Kurulunun görevleri

MADDE 26. — Daireler Kurulu asker kişileri ilgili aşağıda yazılı uyumsuzlıklara ve dâvalara bakar.

a) Birden fazla dairenin görevine taallük eden dâvalar;

b) Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin daireleri arasında çıkan görev ve yetki uyumsuzlukları;

c) Bakanlar Kurulu kararlarına karşı açılan dâvalar;

d) Danıştaydan alınan düşünceler üzerine uygulanan eylem ve işlemler hakkında açılan dâvalar;

e) Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının veya Başkanunsözcüsünün yahut dairelerin prensibe taallük eden hususlarda daireler kurulunda görüşülmesini uygun gördükleri dâvalar,

(e) bendinde yazılı olan yetkinin Başkan tarafından kullanılması, dâvanın açılması sırasında; Başkanunsözcüsü tarafından kullanılması, esas hakkında düşünce verilmeden önce olur.

Bu yetkinin Başkanunsözcüsü tarafından kullanılması halinde, dâva dosyası ilgili dairece ayrıca bir karar verilmesine mahal kalmaksızın Daireler Kuruluna tevdi olunur.

Başkanlar Kurulunun görevleri

MADDE 27. — Başkanlar Kurulu; bu kanunla görevli bulunduğu işler ile Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının Kurulda görüşülmesini uygun gördüğü idari işler hakkında gereğine göre, karar verir veya düşüncesini bildirir.

Başkanlar Kurulu, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının dâveti ile toplanır.

Yüksek Disiplin Kurulunun görevleri ve vereceği disiplin cezaları

MADDE 28. — Yüksek Disiplin Kurulu, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, İkinci Başkanı, Başkanunsözcüsü, Daire başkanları ve üyelerinin hâkimlik ve askerlik vekar ve onuruna dokunan, şahsi haysiyet ve itibarını kıran veya görev gereklerine uymayan davranışlarından dolayı haklarında hisiplin kovuşturması yapar ve eylemin ağırlığına göre;

a) Uyarma,

b) Kınama,

c) Görevden çekilmeye dâvet,

işlemlerinden birini uygular.

Genel Kurulun görevleri

MADDE 29. — Genel Kurul, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının çağrısı üzerine toplanır. Görevleri şunlardır :

- a) Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin askerî hâkim sınıfından olan üye adaylarını seçmek,
- b) Gerekliğinde uyumsuzluk mahkemesine üye seçmek,
- c) Yüksek Disiplin Kurulu kararlarına karşı yapılan itirazları incelemek ve karara bağlamak,
- d) Dairelerin veya Daireler Kurulunun kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri kararlar arasında aykırılık veya uyumsuzluk görüldüğü veyahut birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesi gerekli sayıldığı takdirde, Başkanunsözcüsünün düşüncesi alındıktan sonra işi incelemek ve gerektiğinde, içtihadın birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkında karar vermek.

İçtihatların birleştirilmesi veya birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesi, Başkan, konu ile ilgili daire ve Başkanunsözcüsü tarafından istenebilir.

İçtihatları birleştirme kararları gönderildikleri tarihten itibaren 30 gün içinde Resmî Gazetede yayınlanır.

Bu kararlara Askerî Yüksek İdare Mahkemesi organları ve idare uymak zorundadır.

- e) 91 nci maddede yazılı içtüzüğü yapmak,
- f) Kanunlarda gösterilen diğer görevleri yapmak,
- g) 18 nci maddenin 2 nci fıkrasının dördüncü cümlesindeki görevi yerine getirmek.

BEŞİNCİ BÖLÜM**Soruşturma usulü***Disiplin soruşturması*

MADDE 30. — Yirmisekizinci maddede yazılı eylem ve tutumları haber alan Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, konuyu Yüksek Disiplin Kuruluna sevk eder.

Yüksek Disiplin Kurulu lüzum gördüğü takdirde, ilgiliden kıdemli bir üyesini soruşturma yapmakla görevlendirir. Görevlendirilen üye askerî savcılarının soruşturma ile ilgili yetkilerine sahiptir.

Bu üye, ilgilinin savunmasını aldıktan sonra yaptığı soruşturma sonucunu bir raporla Kurul Başkanına sunar.

Yüksek Disiplin Kurulu, ilgili hakkında ya soruşturmanın genişletilmesine veya kovuşturmaya yer olmadığına veya 28 nci maddede yazılı disiplin cezalarından birinin uygulanmasına karar verir.

Bu cezalara karşı ilgili, tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde Genel Kurula itiraz edebilir. Genel Kurul, kararı onamadığı takdirde, kararı ya kaldırır, ya değiştirir veya soruşturmanın genişletilmesi için dosyayı Yüksek Disiplin Kuruluna gönderir.

Genel Kurulun kararları kesindir.

Görevden çekilmeye davet cezasının sonucu

MADDE 31. — Görevden çekilmeye davet edilen :

a) Askerî hâkim sınıfından ise, işlemin kesinleşmesinden itibaren izinli sayılır. Bir ay içinde emekliliğini istemediği veya istifa etmediği takdirde görevinden çekilmiş sayılarak hakkında Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre gerekli işlem yapılmak üzere durumu Millî Savunma Bakanlığına bildirilir.

b) Askerî hâkim sınıfından değil ise, işlemin kesinleşmesinden itibaren üyelik durumu kalkar, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ile ilişkisi kesilir, durumu Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı ve ilgilinin bağlı bulunduğu kuvvet komutanlığına derhal bildirilir.

Görevle ilgili suçlar

MADDE 32. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi İkinci Başkanı, Başkanunsözcüsü, Daire Başkanları, üyeleri ve genel sekreterin görevle ilgili suçlarını haber alan Başkan, ilgililer hakkında kovuşturma açılmasına lüzum olup olmadığına karar verilmek üzere konuyu, Genel Kurula intikal ettirir. (Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının görevle ilgili suçlarına ait ihbar ve şikâyetler, Millî Savunma Bakanı tarafından Genel Kurula intikal ettirilir.)

Genel Kurul, önce soruşturma açılmasına yer olup olmadığının belli edilmesi için bir veya üç üyeyi görevlendirir.

Üye veya üyeler incelemelerini yaptıktan sonra kanaatlerini belirtmeksizin durumu bir raporla Genel Kurul Başkanlığına bildirirler.

Bu rapor üzerine Kurulda yapılacak görüşme sonunda, kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiği takdirde kararın bir örneği ilgiliye, bir örneği de varsa şikâyetle bulunana tebliğ edilmek üzere Başkanlığa sunulur.

Bu karar kesindir.

Soruşturma açılmasına karar verildiği takdirde gerekli soruşturmayı, Askerî Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanununa göre yapmak üzere gizli oyla üç üye görevlendirilir. Bu kurula üyelere en kıdemlisi başkanlık eder. Kurul, askerî savcıların yetkisine sahiptir.

Soruşturma Kurulu, yaptığı soruşturma sonucunu bir raporla tesbit ederek Genel Kurul Başkanına arz eder.

Genel Kurul son soruşturmanın açılmasına karar verdiği takdirde soruşturma dosyası Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığı tarafından Yüce Divana sunulmak üzere Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

İmzasız, adressesiz veya takma adla yapılan ihbar ve şikâyetler işleme konulmaz.

Askerî ve genel yargıya tabi suçlar

MADDE 33. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi İkinci Başkanı, Başkanunsözcüsü, Daire Başkanları ve üyelerinin askerî yargıya tabi suçlarını her ne suretle olursa olsun haber alan Başkan, konuyu Genel Kurula intikal ettirir.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının askerî yargıya tabi şahsi suçlarına ait ihbar ve şikâyetler Millî Savunma Bakanı tarafından Genel Kurula intikal ettirilir.

Soruşturmanın yapılabilmesi için Genel Kurul gizli oyla kendi arasından üç kişilik bir kurul seçer.

Kurula üyelere en kıdemlisi Başkanlık eder.

Kurul askerî savcıların soruşturma yetkisine sahiptir.

Bu Kurul, yapılan ihbar ve şikâyeti kovuşturmaya değer görmez veya yapılan soruşturmayı kamu dâvasının açılmasını haklı göstermeye yeterli bulmaz ise kovuşturmaya yer olmadığına ve kanunî şartların mevcudolması halinde soruşturmanın geçici olarak tatiline karar verir.

Bu kararlar kesindir.

Kurulca dâva açılmasına karar verildiği takdirde bu karar ve soruşturma dosyası Başkanlıkça Askerî Yargıtay Başsavcılığına gönderilir.

Askerî Yargıtay Başsavcısı bir iddianame ile dava dosyasını Askerî Yargıtay Başkanlar Kurulunun belli edeceği Askerî Yargıtay Dairesine verir.

Bu Daireye ve temyiz yolu ile inceleme yapacak Daireler Kuruluna soruşturma yapan veya hükümde bulunan üyeler katılamaz. Bu hallerde Daire veya Daireler Kurulu toplanmazsa noksan üyeler diğer dairelerden tamamlanır.

Hükmü veren Daire, Daireler Kuruluna karşı direnebilir. Direnme üzerine Daireler Kurulunca yeniden verilecek karara uyulması zorunludur.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, İkinci Başkanı, Başkanunsiyozüsü, Daire Başkanları ve üyelerin genel yargıya tabi şahsî suçlarının kovuşturulmasında Yargıtay Başkan ve üyeleri ile Cumhuriyet Başsavcılarının şahsî suçlarının kovuşturulmasına ilişkin hükümler uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM

Yargılama usulleri

Mecburî idarî müracaat

MADDE 34. — Askerî kişilerin özlük işleri konusunda kesin karar almaya yetkili olmayanlar makamlarca tesis edilmiş idarî işlemlerin kaldırılması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması idarî dâva açmak için belli olan süre içinde, mertebeler yoluyla ve bağlılığına göre yetkili üst makamlardan istenmedikçe Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde iptal dâvası açılmaz.

Bu takdirde yetkili makamlarca müracaat tarihinden itibaren nihayet doksan gün içinde cevap verilmez ise istek reddedilmiş sayılır.

İsteğin reddi üzerine veya yazılı bildirim tarihinden itibaren dâva açma süresi işlemeye başlar. Müracaatçıya kayıt tarihi ve sayısını gösterir imzalı ve mühürlü, pulsuz bir alındı kâğıdı verilir.

İhtiyarî müracaat

MADDE 35. — Kesin işlem yapmaya yetkili makamlarca tesis edilen idarî işlemlerin kaldırılması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması; işlemi yapmış olan makamlardan idarî dava açmak için belli olan süre içinde istenebilir. Bu müracaat işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurur.

Doksan gün içinde cevap verilmez ise istek reddedilmiş sayılır.

İsteğin reddi üzerine dâva açma süresi başlar ve müracaat tarihine kadar geçmiş olan süre de hesaba katılır.

İlgililer, haklarında idarî dâvaya konu olabilecek bir eylem veya işlemin yapılması için idarî makamlara başvurabilirler. Bu halde yetkili makamlar en çok doksan gün içinde bir cevap verirler.

Bu süre içinde cevap verilmez ise istek reddedilmiş sayılır. İlgililer doksan günün bitiminden itibaren idarî dava açma süresi içinde Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde dava açabilirler. Dava açılmayan haller ile davanın doksan günlük süre geçtikten sonra açılması sebebiyle dilekçenin reddi halinde, doksan günlük sürenin bitmesinden sonra cevap verilirse bunun tebliğinden itibaren dava açma süresi yeniden işlemeye başlar.

Müracaatçıya kayıt tarihi ve sayısını gösterir imzalı ve mühürlü, pulsuz bir alındı kâğıdı verilir.

İdarî davaların açılması

MADDE 36. — Askerî kişilerle ilgili idarî eylem ve işlemlere ilişkin idarî davalar, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına hitaben yazılmış dilekçeler ile açılır. Dilekçeler, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına verilir.

Dilekçelerde :

- Tarafların ad ve soyadları ile sınıf ve rütbeleri, duhulü, nasbı, adresleri ve unvanları; varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları ile adresleri ve unvanları;
- Davanın konusu ve sebepleri ile dayandığı deliller;
- Davaya konu olan idarî eylem ve işlemin yazılı bildirim tarihi;
- Tazminat davalarında uyuşmazlık konusu miktar gösterilir.

Dilekçeler ile bunlara ekli evrakın örnekleri karşı taraf sayısından bir fazla olur.

Dilekçelerin verilebileceği diğer yerler

MADDE 37. — Dilekçeler ile savunmalar ve davalara ilişkin her türlü evrak, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına gönderilmek üzere en yakın âmirlere, valilik veya kaymakamlıklara ve yabancı memleketlerde, askerî ataşeliklere, Türkiye elçiliklerine veya konsolosluklarına da verilebilir.

Aynı dilekçe ile dava açılacak haller

MADDE 38. — 20 nci maddede yazılı idarî eylem ve işlemler aleyhine ayrı ayrı dava açılır. Ancak aralarında maddî ve hukukî bakımdan bağılılık varsa, aynı şahsı ilgilendiren birden fazla eylem ve işlemler aleyhine bir dilekçe ile de dava açılabilir.

Dilekçeler üzerinde uygulanacak işlem

MADDE 39. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına veya 37 nci maddede yazılı yerlere verilen dilekçelerin harc ile posta ücretleri alındıktan sonra defter kayıtları derhal yapılır ve kayıt tarihi ve sayısı dilekçenin üzerine yazılır. Dava bu kaydın yapıldığı tarihte açılmış sayılır.

Davacılar, kayıt tarihi ve sayısını gösterir imzalı ve mühürlü, pulsuz bir alındı kâğıdı verilir.

37 nci maddede yazılı yerlere verilen dilekçeler, en geç üç gün içinde Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına taahhütlü olarak gönderilir. Bu yerlerde harc pulları bulunmadığı takdirde bunlara karşılık alınan paraların miktarı ve alındı kâğıdının tarih ve sayısı dilekçelere yazılır.

Dava açma süresi

MADDE 40. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde dava açma süresi her çeşit işlemlerde yazılı bildirim tarihinden, kanunlarda ayrı süre gösterilmeyen hallerde, doksan gündür. Adresleri belli olmayanlara özel kanunlardaki hükümlere göre ilân yolu ile bildirim yapılan hallerde, özel kanunda aksine hüküm bulunmadıkça süre, son ilân tarihinden itibaren onbeş gün sonra başlar.

Kanuna göre ilânı gereken düzenleyici ve genel tasarruflara karşı ilân tarihinden itibaren doksan gün içinde dava açılabilir. Ancak, bu tasarrufların kendilerine uygulanması üzerine ilgililer dava açmakta muhtardırlar.

Görevli olmayan yerlere başvurma

MADDE 41. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin görevine giren uyumsuzluklarda, askerî, idarî ve adli yargı mercilerine açılan davaların görev noktasından reddi halinde, bu husustaki kararların ve bunlara karşı kanun yolları varsa, süresi içinde olmak şartıyla, bu yollara başvurulması üzerine, verilen kararların tebliği tarihinden itibaren otuz gün içinde Askerî Yüksek İdare Mahkemesine dava açılabilir. Bu mercilere başvurma tarihi, Askerî Yüksek İdare Mahkemesine müracaat tarihi olarak kabul edilir.

Iptal ve tam yargı davaları

MADDE 42. — İlgililer, haklarını ihlâl eden bir idarî işlem dolayısıyla Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davaları ile birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı, icra tarihinden itibaren doksan gün içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 35 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır.

Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması

MADDE 43. — İdarî eylemlerden hakları ihlâl edilmiş olanların Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde yetkili makama başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri lâzımdır. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde bu konudaki işlemin tebliği tarihinden ve doksan gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren doksan gün içinde tam yargı davası açabilirler.

Dilekçeler üzerinde ilk inceleme

MADDE 44. — Kaydı yapılan dilekçeler, Genel Sekreterlikçe;

- a) Görev,
- b) idarî veya yargı mercii tecavüzü,
- c) Ehliyet,
- d) Husumet,
- e) 36 ve 38 nci maddelere uygun olup olmaması,
- f) Süre aşımı,

Noktalarından sırası ile incelenir.

Bu noktalardan kanuna aykırı görülmeyenlerin tebligat işleri yapılır.

Kanuna aykırı görülen dilekçeler, karar verilmek üzere görevli Daire veya Daireler Kuruluna havale olunur. Daire veya Daireler Kurulunca kanuna aykırı görülmeyen dilekçelerin, tebligat işlemi için Genel Sekreterliğe iadesine karar verilir.

İlk inceleme üzerine verilecek karar

MADDE 45. — Daireler veya Daireler Kuruluna gelen dilekçelerde 44 nci maddede yazılı noktalardan kanunsuzluk görülürse :

A) (a), (c) ve (f) bentlerinde yazılı hallerde, davanın reddine;

B) (d) bendinde yazılı halde, dava dilekçesinin gerçek hasma tebliğ edilmesine; (e) bendinde yazılı halde bir defaya mahsus olmak üzere otuz gün içinde 36 ve 38 nci maddelere uygun şekilde yeniden düzenlemek veya noksanları tamamlamak yahut (c) bendinde yazılı halde, ehliyetli şahsın avukat olmayan vekili tarafından açılması takdirinde otuz gün içinde bizzat veya bir avukat vasıtasıyla dava açılmak üzere dilekçelerin reddine;

C) (b) bendinde yazılı halde dilekçenin görevli mercie tevdiine karar verilir.

Dilekçelerin görevli mercie tevdi halinde Askerî Yüksek İdare Mahkemesine başvurma tarihi merciiine başvurma tarihi olarak kabul edilir.

Dilekçelerin 36 ncı maddeye uygun olmamaları dolayısıyla reddi halinde, yeni dilekçeler için ayrıca harc alınmaz.

Bu kararlara karşı düzeltme yoluna başvurulabilir. Bu halde otuz günlük süre bu konudaki kararın tebliği tarihinden itibaren işlemeye başlar.

(B) bendi gereğince reddedilmesi üzerine, yeniden verilen dilekçelerde aynı yanlışlıklar yapıldığı takdirde, dava reddedilir.

Bu madde uyarınca verilen kararlara ilgili işlemler Genel Sekreterlikçe yürütülür.

Tebliğat ve cevap verme

MADDE 46. — Dava dilekçelerinin ve eklerinin birer örneği, dava edilen tarafa ve bu tarafın vereceği savunma, davacıya tebliğ olunur.

Davacının ikinci dilekçesi dava edilen tarafa ve bu tarafın vereceği ikinci savunma da davacıya tebliğ edilir. Buna karşı davacı cevap veremez. Ancak bu savunmada davacının cevaplan-

dırılmasını gerektiren hususlar bulunduğu, işin görüşülmesi sırasında anlaşılırsa, davacıya bunun için bir mühlet verilir.

Taraflar yapılacak tebliğlere karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde cevap verebilirler. Bu süre ancak haklı sebeplerin bulunması halinde, taraflardan birinin isteği üzerine, görevli daire veya Daireler Kurulu kararı ile altmış günü geçmemek ve bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir. Sürenin geçmesinden sonra yapılan uzatma talepleri kabul edilmez.

Taraflar sürenin geçmesinden sonra verecekleri savunmalara veya ikinci dilekçelere dayanarak hak iddia edemezler.

Dava dosyalarının Başkanunsözcülüğüne verilmesi

MADDE 47. — Dilekçeler ve savunmalar alındıktan veya cevap süreleri geçtikten sonra, dava dosyaları Genel Sekreterlikçe Başkanunsözcülüğüne verilir. Başkanunsözcülüğünün düşüncesi alındıktan sonra dosyalar, görevli Daire veya Daireler Kuruluna Genel Sekreterlik aracılığı ile gönderilir.

Duruşma

MADDE 48. — Daireler ve Daireler Kurulunda inceleme, evrak üzerinde yapılır.

İptal davalarında ve miktarı onbin lirayı aşan tam yargı davalarında taraflardan birinin isteği üzerine duruşma yapılır.

Daireler ve Daireler Kurulu yukardaki kayıtlarla bağlı olmaksızın duruşma yapılmasına kendiliğinden de karar verebilir.

Davetiyeler duruşma gününden en az otuz gün önce taraflara gönderilir.

Duruşmalara ilişkin esaslar

MADDE 49. — Duruşmalar açık olarak yapılır.

Genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde, görevli Daire veya Daireler Kurulu kararı ile duruşmanın bir kısmı veya tamamı gizli olarak yapılır.

Duruşmalarda, ancak tarafların dilekçe ve savunmalarında ileri sürdükleri sebep ve deliller tartışılır.

Duruşmada taraflara ikişer defa söz verilir. Taraflardan yalnız biri gelirse onun açıklamaları dinlenir; hiçbiri gelmezse duruşma açılmaz, inceleme evrak üzerinde yapılır.

Duruşmalarda Kanunsözcüsünün bulunması şarttır. Taraflar dinlendikten sonra Kanunsözcüsü düşüncesini bildirir. Bundan sonra taraflara son olarak ne diyecekleri sorulur ve duruşmaya son verilir.

Duruşmaları, duruşmaya katılan en kıdemli askerî hâkim yürütür.

Duruşmanın ıazibatını sağlamak Başkana aittir.

Duruşmalı işlerde Kanunsözcülerinin istekleri

MADDE 50. — Duruşmalı işlerde, Kanunsözcüleri, keşif, bilirkişi incelemesi veya delil tespiti yapılmasını yahut işlem dosyasının getirtilmesini istedikleri takdirde bu istekleri görevli Daire veya Daireler Kurulu tarafından kabul edilmezse, işin esası hakkında ayrıca yazılı olarak düşünce bildirirler.

Duruşmalı işlerde karar verilmesi

MADDE 51. — Duruşma yapıldıktan sonra aynı gün, zaruret halinde onbeş gün içinde karar verilmesi lâzımdır.

Ara kararı verilen hallerde bu kararın yerine getirilmesi üzerine dosyalar öncelikle incelenir.

Dosya dışında inceleme

MADDE 52. — Daireler veya Daireler Kurulu, bakmakta oldukları davalara ait her çeşit incelemeleri kendiliklerinden yapabilecekleri gibi, tayin edecekleri süre içinde, lüzum gördükleri evrakın gönderilmesini ve her türlü bilgilerin verilmesini taraflardan ve ilgili diğer yerlerden isteyebilirler. Bu husustaki kararların, ilgililerce, süresi içinde yerine getirilmesi mecburidir. Haklı sebeplerin bulunması halinde bu süre, bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir.

Taraflardan biri ara kararının icaplarını yerine getirmediği takdirde bunun verilecek karar üzerindeki etkisi, görevli daire veya kurulca önceden takdir edilir, ara kararında bu husus ayrıca belirtilir.

Ancak, istenen bilgi ve belgeler Türkiye Cumhuriyetinin güvenliğine ve yüksek menfaatlerine veya Türkiye Cumhuriyetinin güvenliği ve yüksek menfaatleri ile birlikte yabancı devletlere de ilişkin ise, Başbakan, Genelkurmay Başkanı veya ilgili Bakan gerekçesini bildirmek suretiyle, söz konusu bilgi ve belgeleri vermeyebilir.

Şu kadar ki, görevli daire veya kurul veya Kanunsözcüleri tarafından getirtilen veya idarece gönderilen gizli her türlü belge ve dosyalarla reddi hâkim istemi üzerine reddedilen hâkim tarafından bu hususta verilen cevap, taraf ve vekillerine incelettirilemez.

Sonradan ibraz olunan evrak ve belgeler

MADDE 53. — Dilekçeler ve savunmalarla birlikte verilmeyen müspet evrak ve belgeler, bunların vaktinde ibraz edilmelerine imkân bulunmadığına Daire veya Daireler Kurulunca kanaat getirilirse, kabul ve diğer tarafa tebliğ edilir. Bu evrak ve belgeler duruşmada ibraz edilir ve diğer taraf, cevabını hemen verebileceğini beyan eder veya cevap vermeye lüzum görmezse, ayrıca tebliğ yapılmaz.

Dosyaların incelenmesi

MADDE 54. — Daireler ile Daireler Kurulunda, üye raportörün açıklamaları dinlendikten ve Başkanunsözcülüğünün yazılı düşüncesi okunduktan sonra işin görüşülmesine geçilir. Konuların aydınlandığında, daire veya kurul karar verince, meseleler sırası ile oya konulur ve karara bağlanır. Oylar en kıdemsiz üyeden başlanmak üzere sıra ile toplanır.

Göreve ve yargılama usullerine ilişkin meselelerde azlıkta kalanlar, işin esası hakkında oylarını kullanırlar. Azlıkta kalanlar ve muhalefet sebepleri, kararların altına yazılır.

Tutanaklar

MADDE 55. — Daireler ve Daireler Kurulunda her dava dosyası için görüşmelere katılan Başkan ve üyeler ile düşünce veren Kanunsözcüsünün ve tarafların ad ve soyadlarını, incelenen dosya numarasını, kısaca dava konusunu ve verilen kararın neticesini, çoğunlukta ve azlıkta bulunanları gösteren bir tutanak düzenlenir. Bu tutanaklar görüşmelere katılanlar tarafından aynı toplantıda imzalanır ve dosyalarında saklanır.

Danıştay Kanunu ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun tatbik edileceği haller

MADDE 56. — Bu kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde Danıştay Kanunu ile Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri kıyasen uygulanır.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkan ve üyelerinin çekilmesi ve reddi

MADDE 57. — Davaya bakmakta olan dairenin Başkan ve üyelerinin reddi istenirse, bunlar hariç tutulmak suretiyle, noksanı o daire üyelerinden tamamlanır. Noksan üyeler, o daireden tamamlanamaz ise Başkanlar Kurulu kararı ile diğer dairelerden alınacak üyelerle tamamlanır.

Ret istemi incelenir ve yerinde görülürse işin esası hakkında karar verilir.

Reddedilenler ikiden fazla ise, bu husus Daireler Kurulunda incelenir. Kurulca ret isteği kabul olduğunda davanın esası hakkında da karar verilir.

Başkan ve üyelerden ikiden fazlası davaya bakmaktan çekinirlerse, Daireler Kurulunda işin esası tetkik edilerek karara bağlanır.

Daireler Kurulu Başkanının veya üyelerinden bir kısmının çekilmesi veya reddi halinde noksan üyeler 16 ncı maddenin 2 nci fıkrası hükmüne göre tamamlanır.

Kanunsözcüleri de sebeplerini bildirerek çekilebilecekleri gibi taraflarca da reddedilebilirler. Bunların çekilme veya ret sebepleri, davaya bakmaya görevli Daire veya Daireler Kurulu tarafından incelenerek karara bağlanır.

Delillerin tespiti

MADDE 58. — Taraflar, dava açtıktan sonra bu davalara ilişkin delillerin tespitini ancak Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden isteyebilirler.

Görevli daire ve Daireler Kurulu, isteği uygun gördüğü takdirde üyelerden birini bu işle görevlendirebileceği gibi, tespit mahallî, adli, idarî veya askerî yargı mercilerine yaptırılmasına da karar verebilir.

Delillerin tespiti istekleri, ivedilikle karara bağlanır.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde görüşülmekte olan bir dava sebebiyle idarî işlemin dayanağını teşkil eden tüzüğün ilgili hükümlerinin kanuna aykırılığı görülür veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddiliği kanısına varılırsa mahkeme;

a) Dava sebebi ile uygulanacak tüzük hükümlerini kanuna aykırı görürse, bu yoldaki gerekçeli kararı veya,

b) Taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, tarafların bu konudaki iddia ve savunmalarını ve kendisini bu kanıya götüren görüşünü açıklayan kararı,

Dosya muhtevasını mahkemece bu konu ile ilgili görülen tasdikli suretleri ile birlikte Danıştay Başkanlığına gönderir. Danıştay Dava Daireleri Kurulunun bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.

Danıştay işin kendisine gelişinden itibaren nihayet doksan gün içinde kararını verir.

Bu süre zarfında karar verilmez ise Askerî Yüksek İdare Mahkemesi kendi kanısına göre iddiayı çözümlenerek davayı yürütür.

Ancak, Danıştayın kararı esas hakkındaki karar verilinceye kadar gelirse buna uyulması zorunludur.

Kararlarda bulunacak hususlar

MADDE 59. — Kararlarda, sırası ile, aşağıdaki hususlar bulunur :

a) Tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları yahut unvanları ve adresleri;

b) Davacının ileri sürdüğü maddî vakıaların dayandığı hukukî sebeplerin özeti ve isteğinin sonucu ile davalının savunmasının özeti;

c) Başkanunsözcülüğünün düşüncesi;

d) Duruşmalı davalarda, duruşma yapıp yapılmadığı ve yapılmış ise hazır bulunan taraflar ve vekil veya temsilcilerinin ad ve soyadları;

e) Kararın dayandığı kanunî ve hukukî sebepler ile gerekçesi ve hüküm;

f) Kararın tarihi ve oy birliği ile veya oy çokluğuyla mı verildiği;

g) Muhakeme masrafları ile vekâlet ücretinin hangi tarafa yükletildiği;

h) Kararı veren Daire veya Daireler Kurulu Başkan ve üyelerinin ad ve soyadları ve imzaları ve varsa ayrışık oyları.

İlâmlar

MADDE 60. — Taraflara tebliğ olunacak ilâmlar resmî mühürle mühürlenir ve Daire veya Daireler Kurulu Başkanı veya vekilleri tarafından imzalanır. Bu ilâmlarda muhalefet şerhleri de yazılır.

İlâmların asılları dosyalarında ve tasdikli örnekleri Dairede veya Daireler Kurulunda saklanılır.

Tarafların kişilik ve niteliğinde değişiklik

MADDE 61. — Dava esnasında ölüm veya başka herhangi bir sebeple tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olursa, davayı takip hakkı kendisine geçenine başvurmasına kadar ve gerçek kişilerden olan tarafın ölümü halinde, idare mirasçılar aleyhine takibi yenileninceye kadar dosyanın işleminden kaldırılmasına karar verilir. Yalnız öleni ilgilendiren davalara ait dilekçeler iptal olunur.

Davacının gösterdiği adrese tebligat yapılamaması halinde, yeni adresini bildirinceye kadar dava dosyası işleminden kaldırılır.

İşlemden kaldırılan dosyalara ait davalarda yürütmenin durdurulmasına karar verilmiş ise, bu kararlar kendiliğinden hükümsüz kalır.

Dosyaların işleminden kaldırılmasına ait kararlar, diğer tarafa tebliğ edilir.

Yürütmenin durdurulması

MADDE 62. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde idarî dava açılması ve kanun yollarına başvurulması itiraz olunan idarî işlemlerin veya yargı kararının yürütülmesini durdurmaz.

Şu kadar ki, daire ve Daireler Kurulu, taraflardan birinin isteği halinde, teminat karşılığında yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler. Ancak, halin icabına göre, iptal davalarında yetkili daire veya Daireler Kurulu teminat aramayabilir.

İdare ile adli müzaharetten faydalanan kimselerden teminat alınmaz. Taraflar arasında teminata ilişkin olarak çıkan anlaşmazlıklar yürütme hakkında karar veren daire veya Daireler Kurulunca çözümlenir.

Yürütmenin durdurulmasına karar verilen davalar öncelikle görülür. 90 gün içinde yürütmenin durdurulmasına yeniden karar verilmez ise durdurma kararı kendiliğinden ortadan kalkar.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi kararlarının sonuçları

MADDE 63. — Daireler ile Daireler Kurulu kararları kesin olup kesin hükmün bütün hukukî sonuçlarını hâsil eder. Bu kararlar aleyhine, ancak bu kanunda yazılı kanun yollarına başvurulabilir.

İdare, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 132 nci maddesi gereğince, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ilâmlarının icaplarına göre işlem veya eylem tesis etmeye mecburdur.

Tam yargı davaları hakkında Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden çıkan ilâmlar genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ilâmlarının icaplarına göre, eylem veya işlem tesis etmeyen idare aleyhine, Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde tam yargı davası açılabilir.

*Kanun yolları**a) Yargılamanın iadesi*

MADDE 64. — Daireler ile Daireler Kurulundan verilen kararlar hakkında, aşağıda yazılı sebepler dolayısıyla yargılamanın iadesi istenebilir.

- a) Zorlayıcı sebepler dolayısıyla veya lehine karar verilen tarafın eyleminden doğan bir sebeple elde edilemeyen bir belgenin, kararın verilmesinden sonra ele geçirilmiş olması;
- b) Karara esas olarak alınan belgenin sahteliğine hükmedilmiş veya sahte olduğu, mahkeme veya resmî bir makam huzurunda ikrar olunmuş veya sahtelik hakkındaki hüküm karardan evvel verilmiş olup da yargılamanın iadesini isteyen kimsenin, karar zamanında bundan haberi bulunmamış olması;
- c) Karara esas olarak alınan bir ilâm hükmünün kesin hüküm halini alan bir kararla bozularak ortadan kalkması;
- d) Bilirkişinin kasıtlı gerçeğe aykırı beyan ve ihbarda bulunduğu, hükümle tahakkuk etmesi;
- e) Lehine karar verilen tarafın, karara etkisi olan bir hile kullanmış olması;
- f) Vekil veya kanunî temsilci olmayan kişiler huzuru ile davanın görülüp karara bağlanmış bulunması;
- g) Çekilmeye mecbur olan Başkan veya üyenin katılması ile karar verilmiş olması;
- h) Tarafları ve sebebi aynı olan bir dava hakkında verilen karara aykırı yeni bir karar verilmesine sebeb olabilecek bir madde yokken, aynı Daire veya diğer Daireler yahut Daireler Kurulu tarafından evvelki ilâmın hükmüne aykırı bir karar verilmiş bulunması.

Muhakemenin iadesinde süre

MADDE 65. — Muhakemenin iadesinde, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun süreye ait hükümleri benzetme yolu ile uygulanır.

b) Kararın düzeltilmesi

MADDE 66. — Daireler ile Daireler Kurulundan verilen kararlar hakkında, bir defaya mahsus olmak üzere, ilâmın tebliği tarihinden itibaren onbeş gün içinde aşağıda yazılı sebepler dolayısıyla kararın düzeltilmesi istenebilir.

- a) Kararın esasına etkisi olan iddia ve itirazların, kararda karşılanmamış olması;
- b) Bir ilâmda birbirine aykırı hükümler bulunması;
- c) Kararın usul ve kanuna aykırı bulunması;

Kanunun 45 nci maddesine göre verilen kararların düzeltilmesi işlemi kabul edilerek dâvaya yeniden bakılması ve esas hakkında karar verilmesi halinde de karar düzeltilmesi isteminde bulunulabilir.

Daireler ile Daireler Kurulu, kararın düzeltilmesi dilekçesinde ileri sürülen sebeplerle bağlıdır.

Kanun yollarına ilişkin özel hükümler

MADDE 67. — Yargılamanın iadesi ve kararın düzeltilmesi istekleri dilekçe ile yapılır. Bu istekler esas kararı vermiş olan dairede veya Daireler Kurulunda karara bağlanır.

İsteğin ilişkin olduğu konu, diğer bir dairenin görevine girmiş ise, karar bu dairece verilir. 26 nci maddenin (b) bendi hükmü, yargılamanın iadesinde ve kararın düzeltilmesinde de uygulanır.

Karşı tarafın savunması ve Başkanunsözcülüğünün düşüncesi alındıktan sonra istekler incelenir ve kanunda yazılı sebepler varsa davaya yeniden bakılarak karar verilir.

Yargılamanın iadesi ve kararın düzeltilmesi istekleri kanunda yazılı sebeplere dayanmıyor ise isteğin reddine karar verilir ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bu husustaki hükümlerine göre para cezasına da hükmolunur.

Yargılamanın iadesi ve kararın düzeltilmesi isteklerinde duruşma yapılması, görevli daire veya Daireler Kurulunun kararına bağlıdır.

Kanun yollarında yargılama usulü

MADDE 68. — Bu bölümün 64, 65, 66 ve 67 nci maddelerin dışında kalan hükümleri yargılamanın iadesinde ve kararın düzeltilmesinde de uygulanır.

Tavzih

MADDE 69. — Daireler veya Daireler Kurulundan verilen kararlar müphem ise yahut birbirine aykırı hüküm fıkralarını taşıyorsa, taraflardan herbiri kararın tavzihini veya aykırılığın kaldırılmasını isteyebilir.

Tavzih dilekçeleri karşı taraf sayısından bir nüsha fazlası ile verilir.

Kararı vermiş olan daire veya Daireler Kurulu, işi inceler ve lüzum görürse dilekçenin bir nüshasını, tâyin edeceği süre içinde cevap vermek üzere, diğer tarafa tebliğ eder. Cevap iki nüsha olarak verilir. Bunlardan birisi, tavzih veya aykırılığın kaldırılmasını isteyen tarafa gönderilir.

Görevli daire veya Daireler Kurulunun bu husustaki kararı, taraflara tebliğ olunur.

Tavzih veya aykırılığın kaldırılması, kararın yerine getirilmesine kadar istenebilir.

Yanlışlıkların düzeltilmesi

MADDE 70. — İki tarafın adı ve soyadı ile sıfatı ve iddiaları sonucuna ilişkin yanlışlıklar ile hüküm fıkrasındaki hesap yanlışlıklarının düzeltilmesi de istenebilir.

Yukardaki maddenin son fıkrası dışında kalan hükümleri, bu istekler hakkında da uygulanır.

Yanlışlıkların düzeltilmesine karar verilirse keyfiyet ilâmın altına yazılır.

Yargılama masrafları

MADDE 71. — Taraflardan birinin isteği üzerine, Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde açtığı dâva dolayısıyla ödediği harc ve posta ücretleri ile bilirkişi incelemeleri, delil tesbiti ve keşif için yaptığı harcamalar ve avukat marifetiyle takibolunan dâvalarda, tarifesine göre avukatlık ücreti haksız çıkan tarafa ve dâvanın kısmen kabulü ve kısmen reddi halinde bu masraflar orantılı olarak taraflara yükletilir. Dâvadan feragat eden veya dâvayı kabul eden taraf, yargılama masrafları ve avukatlık ücreti bakımından haksız çıkmış sayılır.

Yol masrafları ve yevmiyeler

MADDE 72. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 3 ncu maddesinin (a) ve (b) bentlerinde sayılan personelden keşif, bilirkişi incelemesi veya delillerin tespiti için görevlendirilenlere, gerçek yol giderleri ile geçen günlerin her biri için net aylık tutarlarının otuzda biri oranında yevmiye verilir.

Bu yevmiyeler, zorunlu giderleri karşılamaz ise, aradaki fark, belgelere dayalı olmak şartıyla ayrıca ödenir. Ancak, bu suretle yapılacak ödemeler yevmiyelerin yüzde ellisini geçemez.

YEDİNCİ BÖLÜM

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Mensuplarının görevleri ve hakları

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının görevleri

MADDE 73. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, Askerî Yüksek İdare Mahkemesini temsil eder. Mahkemenin genel işleyişinden ve idari yönetiminden sorumludur. Ve ayrıca bu kanunda belirtilen diğer görevleri yapar.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi İkinci Başkanının görevleri

MADDE 74. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi İkinci Başkanı; Başkanın görevlerini yapmasında yardımcı ve yargı hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülmesinden sorumlu olup bu kanunda belirtilen diğer görevleri yapar.

Daire Başkanlarının görevleri

MADDE 75. — Daire Başkanları, dairelerinde görevli bulunanların görevlerine devamlarını, düzenle çalışmalarını, daire işlerinin en verimli bir şekilde yürütülmesini sağlar, görüşmeleri idare eder, dâhil buldukları kurulların toplantılarına katılarak düşünce ve kanaatlerini bildirirler ve oylarını verirler.

Daire Başkanları, her takvim yılı sonunda, dairelerindeki işlerin durumu, bunların yürütülmesinde aksaklık varsa sebepleri hakkında Askerî Yüksek İdare Mahkemesi İkinci Başkanına bir rapor verirler ve alınmasını lüzumlu gördükleri tedbirleri bildirirler.

Üyelerin görevleri

MADDE 76. — Üyeler; buldukları Dairelerde Başkanlar, dâhil buldukları kurullarda kurul başkanları tarafından kendilerine verilen dosyaları geciktirmeden inceliyerek görevli Daire veya Kurullara gerekli izahatı verirler, kararları yazarlar, Dairelerin ve üyesi buldukları Kurulların toplantılarına katılırlar, düşünce ve kanaatlerini bildirirler, oylarını verirler ve Daire ile ilgili olmak üzere tevdi edilen diğer işleri yaparlar.

Genel Sekreterliğin görevleri

MADDE 77. — Genel Sekreter, bu kanunun görevli kıldığı işler ile Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının ve ikinci Başkanın vereceği idare ve yazı işlerini yürütür. Kalem ve büro teşkilâtının verimli bir şekilde çalışmalarını idare, dosyaların tanzim ve muhafazası, karar ve diğer yazı işleriyle tebligat işlerinin geciktirilmeden düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlar.

Başkanunsözcüsünün görevleri

MADDE 78. — Başkanunsözcüsü; dâva dosyalarını uygun göreceği görev ayırımına göre kanunsözcülerine havale eder, düşüncelerinin vaktinde bildirilmesini ve kanunsözcülerinin devamlarını ve intizamla çalışmalarını sağlar. Gelen dosyaların kaydı ve saklanması ile işi bitenlerin ilgili yerlere geciktirilmeden gönderilmesi için gerekli tedbirleri alır.

Başkanunsözcüsü, incelediği dâva dosyaları hakkında düşüncelerini bildirir ve kanunlarla kendisine verilen diğer görevleri de yapar.

Her takvim yılı sonunda işlerin durumu ve bunların yürütülmesinde aksaklık varsa sebepleri hakkında Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına bir rapor verir ve alınmasını lüzumlu gördüğü idari tedbirleri bildirir.

Kanunsözcülerinin görevleri

MADDE 79. — Kanunsözcüleri; kendilerine havale olunan dâva dosyalarını vaktinde inceliyerek hukukî bakımdan düşüncelerini en geç otuz gün içinde yazılı olarak verirler. Bu süre geçirilirse durumu, sebepleri ile birlikte Başkanunsözcüsü Başyardımcısına bildirirler, kanunsözcülüğü ile ilgili olmak üzere verilen diğer işleri görürler. Kanunsözcüleri, ilgili yerlerden, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığı vasıtasıyla her türlü bilgileri isteyebilecekleri gibi işlem dosyalarını da getirebilirler.

Düşüncelerin gerekçeli olması lâzımdır. Kanunsözcüleri, düşüncelerinde tamamen serbesttirler. Ancak, çalışma düzeninin korunması ve iş veriminin artırılması için Başkanunsözcülüğünün alacağı tedbirlere uyarlar.

Çeşitli hükümler

MADDE 80. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin hâkim sınıfından olmıyan Başkanı ve üyeleri, yükselme, sicil işlemleri, yaş haddi, emeklilik ve diğer haklar yönünden kendi sınıfındaki emsallerine uygulanan hükümlere; hâkim sınıfından olan Başkan ve üyelerinin aylık ve ek göstergeleri, meslekte ilerlemeleri sicil işlemi ve yaş hadleriyle emeklilikleri ve diğer özlük hakları Askerî Yargıtay Başkan ve üyelerinin tabi olduğu hükümlere, tabidirler.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin Daire Başkanları ve üyelerinin birinci sicil üstü Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ikinci Başkan, ikinci sicil üstü ise, Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin Başkanıdır.

Askerî hâkim sınıfından olmıyan Başkan ve üyelere bu görevleri süresince hemrütbe oldukları hâkim sınıfından olan üyelere ödenen miktar ve esaslara göre ek göstergeli olarak aylık ödeme yapılır. 17 . 1 . 1963 gün ve 144 sayılı ve 18 . 4 . 1963 gün ve 223 sayılı kanunların hükümleri saklıdır.

Görevin sona ermesi

MADDE 81. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, ikinci Başkan, Başkanunsözcüsü, Daire Başkanları, üyeleri ve Genel Sekreterinin ağır hapis, kasıtlı bir suçtan dolayı altı ay veya daha fazla hapis cezası yahut kasıtlı olmıyan bir suçtan dolayı bir yıldan fazla hapis cezası ile kesin olarak hüküm giymesi halinde görevi kendiliğinden sona erer.

Kasıtlı olan bir suçtan dolayı altı aydan aşağı hapis cezası ile hüküm giymelerinde, bu suç hâkimliğin vakar ve şerefini bozan veya bu sığata karşı genel saygı ve güveni gideren nitelikte görülürse ilgilinin hâkimlik sıfatının kaldırılmasının gerekip gerekmediğine Yüksek Disiplin Kurulunca karar verilir.

Sağlık bakımından görevin yerine getirilmemesi hali

MADDE 82. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesindeki görevini sağlık bakımından bir takvim yılında toplam olarak altı aydan fazla bir süre yerine getiremeyeceği tabip ve tam teşekküllü sağlık kurulları raporları ile tespit edilenlerin görevden alınmasına Başkanlar Kurulunca karar verilir.

Dâva hakkı

MADDE 83. — Yukardaki maddelere göre görevine son verilen ilgililerin bu kararların kendilerine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde Genel Kurul nezdinde iptâl dâvası açma hakları vardır.

İlmî araştırma ve yayınlarda bulunabilme

MADDE 84. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, ikinci Başkan, Başkanunsözcüsü, Daire Başkanları ve üyeleri ile kanunsözcüleri; ilmî araştırma ve yayınlarda bulunabilirler; davet edildikleri Millî ve Milletlerarası kongre, konferans ve ilmî toplantılara katılabilirler.

Çalışmaya ara verme

MADDE 85. — Barışta Askerî Yüksek İdare Mahkemesi her sene Temmuz ayının yirmisinden itibaren Eylül ayının beşine kadar çalışmaya ara verir.

Ara verme süresi içinde çalışmak üzere bir daire başkanı ile beş üyeden mürekkep bir nöbetçi daire kurulur. Üyelerden biri Genel Sekreterlik görevini de yapar.

Bu dairenin başkan ve üyeleri Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı tarafından her yıl sıra ile seçilir.

Ayrıca gereği kadar kanunsözcüsü görevlerine devam ederler. Nöbetçi daire çalışmaya ara verme süresi içinde aşağıda yazılı işleri görür :

- Kanunen belli süre içinde karara bağlanması gereken işler,
- Yürütmenin durdurulmasına veya delillerin tesbitine ait işler.

Sürelerin bitmesi

MADDE 86. — Dava müddetleri ile 45 nci maddede yazılı sürelerin bitmesi çalışmaya ara verme zamanına rastlarsa bu süreler ayrıca bir karar vermeye lüzum kalmaksızın, ara vermenin sona erdiği 6 Eylül'den itibaren yedi gün uzatılmış sayılır.

Tatil günleri süre hesabına katılır. Şu kadar ki sürenin son günü tatil gününe rastlarsa süre tatil gününü izliyen çalışma gününün bitimine kadar uzar.

Tasnif ve yayın bürosu

MADDE 87. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Daireleri ve Daireler Kurulu tarafından verilen kararların ve mevzuatın tertip ve tasnifini yapmak, kitaplığın düzenlenmesini sağlamak, âmme hukuku ile ilgili yayınları takibetmek üzere Genel Sekreterliğe bağlı bir büro kurulur.

Tebliğ işleri ve ücretler

MADDE 88. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesine ait her türlü tebliğ işleri, Tebligat Kanunu hükümlerine göre posta, telgraf ve telefon işletmesi aracılığı ile yapılır. Bu suretle yapılacak tebliğlere ait ücretler ilgililer tarafından peşin olarak ödenir.

Yargılama giderleri

MADDE 89. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde; harçlar, sair yargılama giderlerinin alınmasında ve hükmedilmesinde Danıştay için uygulanan hükümler tatbik olunur.

Bu işleri Genel Sekreterlik yürütür.

Üyelik hukukundan vazgeçme

MADDE 90. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, ikinci Başkanı, Başkanunsözcüsü, Daire Başkanları, üyeler ve Genel Sekreterliğin üyelik hukukundan vazgeçmek şartıyla başka bir göreve atanmaları mümkündür.

İçtüzük

MADDE 91. — a) Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin iç düzeni, çalışma usulleri, tutulacak defter ve kayıtlar, kullanılacak basılı kâğıtlar, Genel Sekreterlik ile kalem teşkilâtı tasnif ve yayın bürosu personelinin görev ve sorumlulukları,

b) Başkan ve üyeler ile Kanunsözcülerinin kıyafetlerinin şekli ve bunların giyilme zamanı ve yerleri,

Genel Kurulca düzenlenecek bir içtüzükle tesbit olunur.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 92. — 24 Aralık 1964 tarih ve 521 sayılı Danıştay Kanununun ve diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

İlk kuruluş

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesini takibeden onbeş gün içinde;

a) Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, İkinci Başkanı, Başkanun sözcüsü ile subay üye adedinin iki katı kadar aday Genelkurmay Başkanıca,

b) Askerî hâkim üye adedinin iki katı kadar aday da Genelkurmay Personel Başkanı, Kuvvet Komutanlıkları Personel Başkanları, Askerî Yargıtay Başkanı, Genelkurmay Adli Müşaviri, M. S. B. Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanı, Askerî Adalet İşleri Başkanından oluşan kurulca, Tespit edilecek Cumhurbaşkanına sunulur. Cumhurbaşkanı bu adaylar arasından Başkan, İkinci Başkan, Başkanun sözcüsü ve üyeleri seçer. Bu seçimlere göre usulüne uygun atama yapılır.

Üyelerin dairelere ayrılmasını Başkan, İkinci Başkan ve Başkanun sözcüsünden oluşan kurul kararlaştırır. Atamayı takibeden bir ay içinde Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin göreve başlaması için gerekli tedbirler alınır.

Raportör

GEÇİCİ MADDE 2. — Askerî Yüksek İdare Mahkemesine yeteri kadar askerî hâkim raportör olarak atanır. Raportörlük kadroları, ihtiyaç kalmadığı yolundaki Genel Kurul kararına kadar muhafaza olunur.

Raportörler, Daire Başkanlarının kendilerine havale ettikleri işleri vaktinde inceliyerek Daire veya Daireler Kuruluna gerekli açıklamaları yaparlar.

Kendi düşünce ve kanaatlerini sözlü ve yazılı olarak bildirirler, karar taslaklarını yazarlar, gerekli tutanakları düzenlerler, Başkanın, İkinci Başkanın ve Daire Başkanlarının verecekleri diğer görevleri yerine getirirler.

Uyuşmazlık

GEÇİCİ MADDE 3. — Anayasa gereğince, Uyuşmazlık mahkemesi kurulması hakkındaki Kanunda değişiklik yapılınca kadar, Askerî Yüksek İdare Mahkemesiyle adli, idari ve askerî yargı mercileri arasında çıkacak görev ve hüküm uyuşmazlıkları uyuşmazlık mahkemesinde kesin olarak çözümlenir.

Bu uyuşmazlıkların çözümlenmesinde uyuşmazlık mahkemesi, Yargıtay ve Danıştayın en kıdemli birer üyesi yerine Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden seçilecek iki askerî hâkim üye alınmak suretiyle kurulur.

Eski dâvalar hakkında yapılacak işlem

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğünden önce açılmış ve karara bağlanmamış olan dâvalar hakkında dosyayı elinde bulunduran idari ve adli mahkemeler görevsizlik kararı verirler. Bu karar dâvacıya ve tebligat yapılmış ise dâvalıya, tebliğ edilerek dosya Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına gönderilir.

Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış ve görevsizlik kararına bağlanmış dosyalar da Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin görevine girerler. Askerî Yüksek İdare Mahkemesine gönderilen dosyalar diğer dosyalar gibi işleme tabi tutulur.

Bu maddenin birinci fıkrası gereğince Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına gönderilen dâvalar hakkında, evvelce yapılmış bütün usul işlemleri var sayılır ve bu kanunun 34, 35, 36, 37, 38 ve 39 ncu maddeleri yeniden uygulanmaz.

Bu dâvalar, Askerî Yüksek İdare Mahkemesince bulunduğu safhadan başlanarak işleme konulur, ancak, dâvaya bakmakla görevli Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin ilgili dairesi veya Başkanun-sözcüsü eski işlemlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu gibi hallerde, taraflara dâva dilekçesi içinde kalınmak üzere cevaplar, bilirkişi incelenmesi yenilettirilebilir veya duruşma tekrarlanabi-lir.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin görevlerine giren işlerden evvelce karara bağlanmış dâva-lar için, kararın düzeltilmesi veya yargılamanın yenilenmesi istemi halinde, dosya hiçbir işleme tabi tutulmadan Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına gönderilir ve istemler bu mahke-mece karara bağlanır.

Yürürlük

MADDE 93. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 94. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
22	53	798	4	63	566
24	85	445	5	71	3
	92	740:782		72	65:94
	94	854:856			

I. - Gerekgeli 666 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 92 nci Birleşimine, 109 S. Sayılı bas-mayazı Cumhuriyet Senatosunun 72 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II. - Bu kanunu; Millet Meclisi Adalet, Millî Savunma ve Plân komisyonlarından kurulan Ge-çici, Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Millî Savunma ve Bütçe ve Plân komisyonların-dan kurulan Geçici Komisyonları görüşmüştür.

III. - Esas No. 1/621